

KOO / KVK

7.9.2023

Lausuntoyhteenveto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**Lausuntokierros**

Esityksestä järjestettiin lausuntokierros 7.8.–1.9.2023 lausuntopalvelussa (lausuntopalvelu.fi) ja asiakirjahallintajärjestelmä Vahvassa. Kiireellisenä valmistellun esityksen lausuntoaika oli noin neljä työviikkoa.

Suomenkielinen ja ruotsinkielinen esitys olivat lausuttavana yhtä pitkän ajan. Lausuttava asia oli sidosryhmille tuttu ja esitti nykymuotoisen väylämaksun kantamisen jatkamista ilman muutoksia väylämaksun ominaisuuksiin.

Esityksestä annettiin 26 lausuntoa. Lausunnon antoivat Suomen Varustamot ry, Suomen Laivameklarit ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry, Suomen Satamat ry, Suomen Transitoliikenneyhdistys ry, Tallink Silja Oy, Hamina-Kotka Satama Oy, Metsäteollisuus ry, Suomen Yrittäjät ry, Keskuskauppakamari, Pohjanmaan kauppakamari, Kymenlaakson liitto, Kotkan kaupunki, Kokoomuksen Kotkan Kunnallisjärjestö ry ja Kokoomus-RKP:n Kotkan Valtuustoryhmä, Suomen Vesitiet ry, Suomen Sisävesiliitto ry, Suomen Merimies-Unioni SMU ry, Finnipilot Pilotage Oy, valtiovarainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto, Huoltovarmuuskeskus, Tulli ja Ahvenanmaan maakunnan hallitus.

Lausuntopalaute

Lähes kaikki kannanottoja sisältäneet lausunnot kannattivat väylämaksun väliaikaisen puolituksen jatkamista vuosille 2024–2027. Muutamassa lausunnossa todettiin, ettei esityksessä ole lausuvan tahon viranomaistehtävän näkökulmasta huomautettavaa. Esitystä vastustavia lausuntoja ei annettu. Useat puoltavat lausunnot kannattivat esitystä sellaisenaan. Monissa lausunnoissa korostettiin, ettei kauppamerenkulun toimintakustannuksia tule lisätä väylämaksun osalta, koska kustannukset nousevat merkittävästi Euroopan unionin päästökaupan alkaessa vuonna 2024 ja myöhemmin myös muiden ilmastotoimenpiteiden vuoksi. Useat lausujat esittivät kuitenkin väylämaksun puolittamisen jatkamisen sijaan oikeampana toimenpiteenä poistaa väylämaksu nyt tai seuraavassa vaiheessa. Perusteluina esitettiin muun muassa väylämaksun muodostaman kustannuslisän haitallisuus Suomen kansainväliselle kilpailukyvyllä ja näkemys siitä, että kauppamerenkululle tarjottavat palvelut tulisi kustantaa yleisistä verovaroista ilman kytköstä väylämaksutuloihin. Toisaalta toimenpidettä puoltavissa lausunnoissa nostettiin esille tarve huolehtia kauppamerenkulun tarvitsemien palvelujen riittävästä rahoituksesta tulevaisuudessa ja pitäen myös väylämaksutulot osana tätä tarkastelua. Myös alusten talviliikennekelpoisuuteen kohdistuvan ohjauksen säilyttämisen merkitystä nostettiin esille.

Lausunnoissa ehdotettiin väylämaksulakiin joitain seuraavassa vaiheessa toteutettavia yksityiskohtaisia muutoksia muun muassa maksuvelvollisen tahon ja maksullisten käyntien määritelmässä. Sidosryhmien huolellista osallistamista edellytettiin seuraavan vaiheen valmistelussa.

Valtiontalouden kestävyysnäkökulmasta edellytettiin jatkossakin pidettävän yllä kauppamerenkululle tarjottavien viranomaispalvelujen tuotantokustannusten seuranta ja vertailua väylämaksutuloihin. Yksi lausunto esitti väylämaksualennuksen olevan mahdollisesti kilpailua vääristävä ja kansantaloudellisesti tehoton tuki. Eräässä lausunnossa esitettiin kritiikkiä siitä, että väylämaksun ominaisuudet heikentävät sisävesiliikenteen asemaa ja ehdotettiin sitä koskevia muutoksia.

Hallituksen esitystä ei muutettu lausuntopalautteen perusteella.